

Smittskydd Gotland - verksamhetsberättelse 2022

Uppdrag

Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det område där han eller hon verkar enligt Smittskyddslagen (2004:168). Smittskyddsenheten fick sin första uppdragsbeskrivning 2012 vilken uppdaterades 2020, se Docpoint STY-13592.

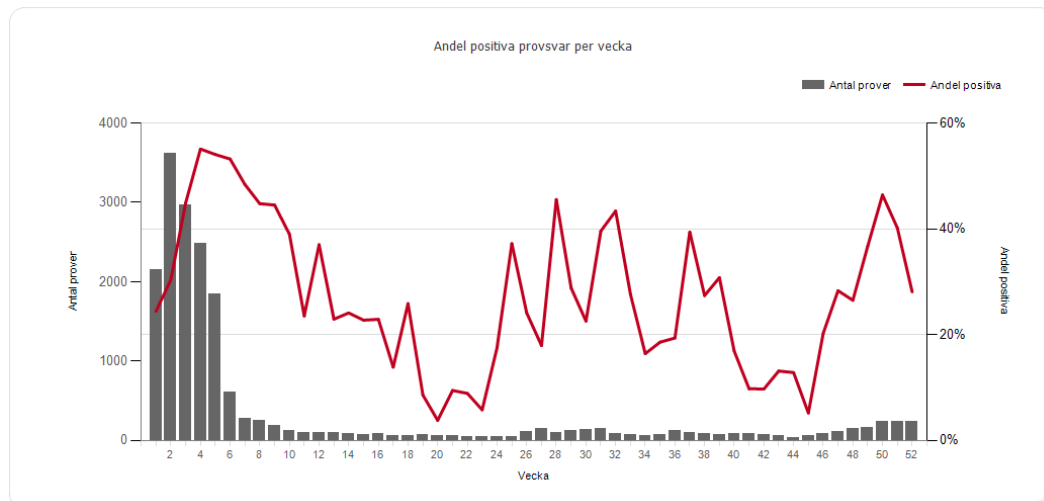
Resurser

Under 2022 har bemanningen på enheten förändrats. Administratör Susanna Gustafsson har fortsatt sin tjänst på 60% under året. Sjuksköterska Imke Edsbagge fick ett nytt uppdrag från den 21 augusti, då hennes tjänst på 50% inom smittskydd och 50% inom vårdhygien ändrades till en 100% tjänst inom vårdhygien. Den 22 augusti anställdes Helene Lag Lundgren (50%) som ny smittskyddssjuksköterska. Maria Amér arbetade heltid som smittskyddsläkare under januari och februari. Från och med mars månad övergick anställningen till en delad tjänst med 75% smittskydd/vårdhygien och 25% kliniskt verksam läkare på infektionskliniken. Den 1 december fick Maria Amér ett nytt uppdrag som tf chefsläkare och chef för enheten för Patientsäkerhet, smittskydd och beredskap. Sven Montelius anställdes då som biträdande smittskyddsläkare på 25%. Sven Montelius har även ersatt Maria Amér som ordinarie smittskyddsläkare vid semester och annan frånvaro.

Årets verksamhet

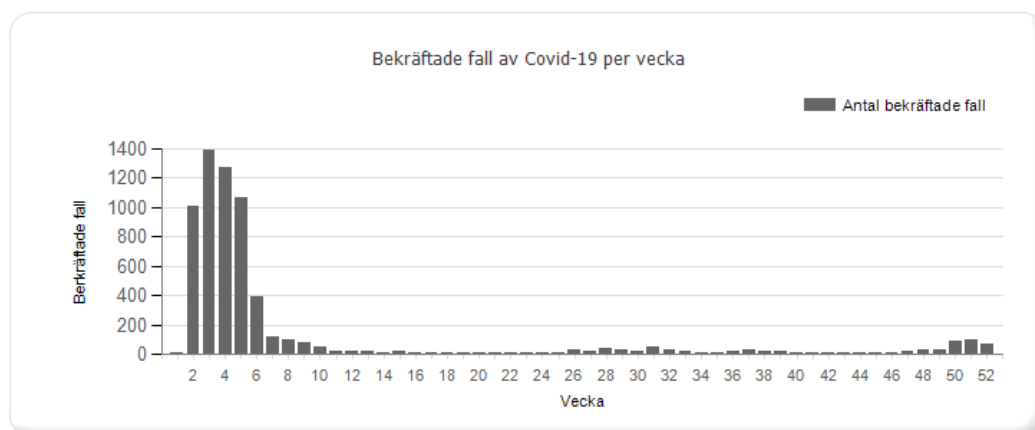
Covid-19-pandemin:

Virusvarianten omikron introducerades på Gotland i slutet av december månad och resulterade i en mycket omfattande smittspridning. Det ställde höga krav på provtagningskapaciteten under några veckor. Som mest skickades 3619 prover under en vecka (v 2) till Karolinska Universitetslaboratoriet för analys. För att mota den nationellt höga smittspridningen infördes i januari månad ytterligare restriktioner för att begränsa risken för smitta i offentliga miljöer men även vid hyra av lokal för privata tillställningar. Den 9 februari beslutade Folkhälsomyndigheten att de flesta restriktioner kopplade till pandemin med covid-19 kunde upphöra, eftersom vaccinationstäckningen bedömdes som hög samtidigt som smittspridningen var så omfattande att restriktionerna inte längre kunde förväntas påverka utvecklingen av pandemin. Restriktionerna ersattes av allmänna råd om att stanna hemma vid sjukdom och att vaccinera sig. För den som inte vaccinerat sig tillkom ett råd om att undvika trängsel och folksamlingar inomhus. Den första april klassades covid-19 om i smittskyddslagen från en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom till en anmälningspliktig sjukdom. Sjukdomen är fortsatt smittspårningspliktig i miljöer där personer som riskerar allvarlig sjukdom i covid-19 vistas.

Andel prövtagna resp andel positiva provsvar för covid-19/ vecka

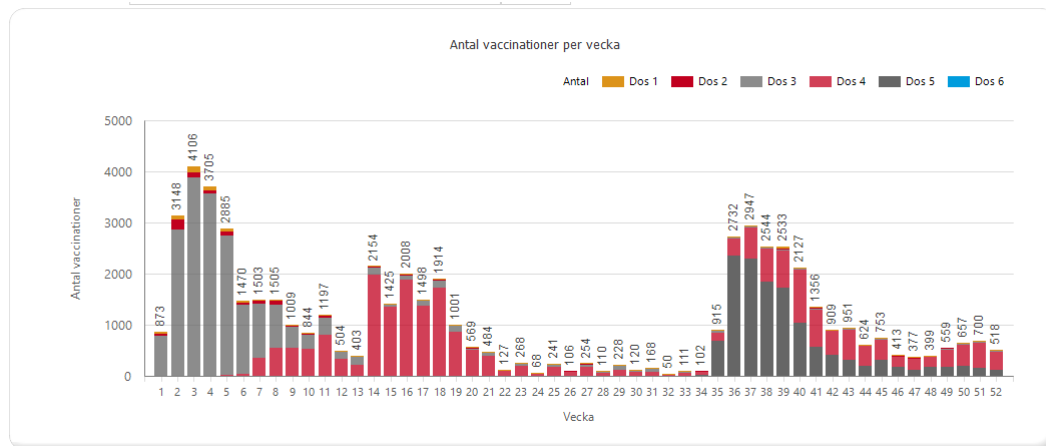
Under 2022 konstaterades 7114 fall av covid-19 och 40 dödsfall inträffade relaterade till pandemin på Gotland. Det kan jämföras med 2946 fall och 21 dödsfall under 2021. Kommunikation om pandemin till allmänheten har skett via hemsidan www.gotland.se. Den 9 februari upphörde rekommendationen till allmänheten att testa sig vid symptom som kunde vara covid-19, varpå egenprovtagningen stängde och ersattes av riktade provtagningserbjudanden till personal inom vård och omsorg via de så kallade ”lådorna” i Visby, Hemse och Slite. Antalet fall av covid-19 per vecka sjönk sedermera och smittspridningen var begränsad under våren och försommaren. I slutet av sommaren noterades en ökning av antalet fall. Det följdes av en lugnare period, varpå en ny smittotopps nåddes vid jul- och nyårshelgerna.

Antalet fall av covid-19/vecka under 2022

Vaccinationerna mot covid-19 har pågått under hela året enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. I september påbörjades arbetet med att erbjuda den så kallade ”Höstdosen”. Målgrupperna var då personer i medicinska riskgrupper, alla 65 år och äldre samt personal inom vård och omsorg. Därtill tillhandahölls vaccin för samtliga över 18 år som så önskade. I november upphörde vaccinationserbudandet för barn 12 – 17 år. Totalt har 58172 vaccindoser givits under året. För att tillse hög tillgänglighet har det erbjudits olika möjligheter avseende tider och platser för vaccinationerna. Det har skett genom tidsbokning via telefon eller via appen ”Alltid öppet” kompletterat med drop-in, samt att vaccinationsmottagningarna på ICA Maxi Arena, i anslutning till Slite VC och Hemse VC har kompletterats med ambulerande vaccinationsnoder. Smittskyddsläkaren deltar som medicinskt sakkunnig i vaccinationsarbetet. Arbetet har fortsatt inneburit

mycket kommunikation både internt till verksamheterna och externt till allmänheten. Vaccinationsarbetet har präglats av högt tempo och ofta kort framförhållning för att implementera nya beslut och riktlinjer.

Graf vaccinationer 2022

Det särskilda smittspårningsteam som hade i uppdrag att smittspåra kring fall av covid-19 från egenprovtagningen och pandemienheten avslutades i samband med de ändrade provtagningsrekommendationerna från och med den 9 februari. Smittspårning inom vård och omsorg har hanterats av vårdhygien tillsammans med respektive enhets- och verksamhetschefer.

Säsongsinfluensa:

Vaccinationerna mot säsongsinfluensa började den 8 november. De boende på SÄBO eller inskrivna inom hemsjukvården har erbjudits ett adjuvanterat (förstärkt) influensavaccin, Fluad tetra. Övriga har haft tillgång till standardvaccin Vaxigrip tetra. Tack vara möjligheten till samvaccination med covid-19 under 2021 – 2022 blev hela 74% av befolkningen över 65 år vaccinerade mot säsongsinfluensa. På grund av olika faktorer blev samvaccination i samma utsträckning inte möjligt under 2022 – 2023 vilket innebär att vi kan förväntas oss en sämre vaccinationstäckning. Statistiken avseende årets influensavaccinationer blir klar under våren 2023.

Pneumokocker:

Den 1 december trädde ett nytt särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker i kraft. Nytt är att personer i vissa medicinska riskgrupper samt samtliga som fyller 75 år under året ska erbjudas vaccin. Sedan tidigare har Gotland ett regionalt beslut att personer från och med 65 års ålder erbjuds kostnadsfritt vaccin mot pneumokocker. Ytterligare en nyhet är att det nu rekommenderas upprepade vaccindoser.

Kikhostevaccin till gravida:

Under året har ett nytt vaccinationsprogram mot kikhosta till gravida implementerats. Avsikten är att erbjuda de nyfödda barnen passivt överförda antikroppar som skyddar barnet mot sjukdom. Enligt ett regionalt beslut är vaccinet kostnadsfritt. Vaccinationerna ges i samband med sedvanliga kontroller på Barnmorskemottagningen.

Strama:

Ökande antibiotikaresistens hos bakterier är ett allvarligt hot mot modern och avancerad sjukvård. Genom Strama-gruppen arbetar smittskyddsenheten för att motverka denna utveckling med statistik, information, förebyggande vårdhygieniskt arbete och kunskapsunderlag, se särskild verksamhetsrapport.

Ukraina:

Som en följd av Rysslands attack på Ukraina den 24 februari så valde många ukrainare att fly. Smittskyddsenheten deltog i flertalet möten regionalt för att aktivera en organisation för att hantera flyktingmottagandet, baserat på erfarenheter från tidigare arbete med migranter. Det visade sig att färre än förväntat valde att fly till Gotland varför hälsoundersökningar och vaccinationer kunde hanteras i ordinarie verksamheter. En särskild uppmärksamhet riktades beslutet att flyktingar från Ukraina fick möjlighet att ta med sig sina sällskapsdjur in i Sverige. Då Ukraina klassas som ett högriskland för rabies ställde beslutet krav på information till djurägare och beredskap för rabiesvaccination till exponerade individer.

Utbrott/smittspårning

Under året har flertalet smittspårningar gjorts relaterat till pandemin med covid-19.

Säsongen 2021 – 2022 noterades 41 fall av influensa på Gotland. Det kan jämföras med säsongen 2020 – 2021 då endast 29 fall diagnosticerades i hela Sverige och inget fall på Gotland. Något oväntat diagnosticerades det i år influensafall under sommarmånaderna, sannolikt delvis en effekt av pandemin och den därmed ökade provtagningen för virusjukdomar. Influensaepidemin 2022 – 2023 tog fart under årets sista veckor med ett ökande antal fall, från 5 fall v 50 till 17 v 51.

Smittskyddsenheten har under året hanterat ett fall av meningokockmeningit. Ett antal nära anhöriga erhöll profylax och inga ytterligare fall inträffade.

- En person diagnosticerades med TBE. Personen var smittad på fastlandet.
- Ett fall av TBC har konstaterats under året, ett importfall.
- En person drabbades av sepsis orsakad av listeria med dödlig utgång. Ingen säker smittkälla kunde identifieras.
- Ett fall av legionella konstaterades.
- Ett fall av entero-hemorrhagisk E.coli (EHEC) diagnosticerades hos en äldre person. Inga barn drabbades av EHEC under 2022.
- Ett fall av Salmonella typhimurium identifierades på Gotland och visade sig ha koppling till ett nationellt utbrott där källan var svensk ruccolasallad.
- Två fall av cryptosporidier diagnosticerades på ön. Ett var inhemskt smitta och en import.
- 29 fall av campylobacter inträffade under året varav majoriteten, 26 fall, var inhemskt smittade.
- Två fall av shigella har hanterats. En person var inhemskt smittad utan säker smittkälla.
- Två fall av hepatit B anmäldes under året, båda importfall
- Fem fall av hepatit C konstaterades, varav tre var inhemskt smittade.

Avseende multiresistenta bakterier har 25 fall av meticillinresistent Stafylococcus aureus (MRSA) konstaterats under året, vilket kan jämföras med 26 fall under 2021. Antalet fall av ESBL-bildande multiresistenta tarmbakterier (ESBL) ökade från 28 fall under 2021 till 48 fall under 2022.

STI- gruppen och övrigt rörande STI

STI-gruppen har träffats fyra gånger under året. Smittskyddsläkaren är sammankallande. I gruppen finns representanter från Enheten för social hållbarhet, Elevhälsan, Ungdomsmottagningen, Mödravården, Smittskyddsenheten, Primär-

vården och Mikrobiologiska laboratoriet. Gruppen diskuterar statistik och strategier kring förebyggande av STI. Ett mål är att tillskapa en sammanhållen STI-mottagning på Gotland. Beslut är fattat i FLG men lokalfrågan återstår att lösa.

En nyhet är att från och med december 2022 så analyseras samtliga prov för klamydia även för gonorré, inklusive de prov som beställs via "Klamydia på nätet". Det är en viktig åtgärd för att intensifiera övervakningen av gonorré.

Inom området sexuellt överförbara infektioner (STI) så diagnosticerades totalt 207 fall av klamydia under 2022, vilket kan jämföras med 177 fall under 2021. 8 fall av gonorré har noterats under året, att jämföra med fyra fall under 2021. Tre fall av HIV diagnosticerades under året, varav en var inhemskt smittad. Ingen person diagnosticerades med syfilis.

Lokala nätverk

Smittskyddsläkaren ingår i Katastrofmedicinskt råd.

Smittskyddsgruppen har deltagit i möte med livsmedelsinspektörer och länsveterinär vid ett tillfälle per termin för avstämning rörande zoonoser och smitta via mat.

Enheten har under året haft två avstämningar med barnhälsovården och elevhälsan för att lyfta smittskyddsfrågor relevanta för barn och ungdomar.

Smittskydd har träffat miljö- och hälsoskyddsinspektörer vid en avstämning i våras rörande objektburen smitta.

Fram till den 9:e februari genomfördes veckovisa avstämningarna med Länsstyrelsen och med miljö- och hälsoskyddsinspektörerna, då pandemilagen krävde tillsyn av trängsel på serveringsställen och Länsstyrelsen hade ett uppdrag att följa efterlevnaden i olika verksamheter.

Nationella nätverk

Smittskyddsgruppen har deltagit i veckovisa digitala möten med Folkhälsomyndigheten.

SKR har under pandemin skapat nätverk för såväl provtagningen som vaccinationerna mot covid-19. Under året har det ordnats veckovisa digitala möten inom nätverken.

Då restriktionerna relaterade till pandemin upphörde under året har det även förekommit fysiska möten. Maria Amér deltog i Smittskyddsläkarförningens vårmöte i Stockholm i maj månad. Maria Amér och Helene Lag Lundgren besökte även Smittskyddskonferensen i Göteborg i oktober. I september månad samlades en grupp om sex smittskyddsgrupper i Värmland för en konferens kallad Studio Ax. Från Gotland deltog Imke Edsbagge, Susanna Gustafsson och Helene Lag Lundgren.

INES

2021 bytte enhetens tidskrift Gutesmittu namn till Information och Nyheter från Enheten för Smittskydd och vårdhygien, förkortat INES. Två nummer av enhetens tidskrift har publicerats under 2021. I samråd med Hälso- och sjukvårdsdirektören anses att tidskriften inte längre fyller någon funktion då relevant information finns tillgänglig på hemsidan www.gotland.se/smittskydd. Tidskriften INES är därmed från och med hösten 2022 nedlagd.

Lokala riktlinjer och hemsida

För att förbättra och tydliggöra information från smittskydd, Strama och vårdhygien har det gjorts ett omfattande arbete med att inventera, uppdatera eller arkivera dokument i DocPoint. Enhetens dokument presenteras nu på en samlingsida med

mer tillgänglig layout med förhoppningen att det ska uppfattas som lättare för verksamheterna att hitta relevant information.

Ett förslag för hemsidans innehåll under ”Smittskydd, Vårdhygien, Strama” har utarbetats under vården men ligger vilande i väntan på en ny upphandling för Region Gotlands hemsida.

Media och kommunikation

En stor del av arbetet under året har inneburit att informera verksamheterna och ta fram nya rutiner till medarbetare inom HSF och SOF relaterat till pandemin med covid-19.

Smittskyddsläkaren och hygiensjuksköterskan har haft utbildning i smittskydd och vårdhygien till samtliga nyanställda AT-läkare vid tre tillfällen under året.

Smittskyddsläkaren har deltagit i flertalet möten med olika verksamheter, samhällsaktörer, politiker och tjänstemän för att framför allt informera om pandemin och aktuella råd och rekommendationer.

Pandemin har inneburit ett fortsatt högt medialt tryck från såväl lokal som nationell media.

Hälsa- och sjukvårdsnämnden

Den 16 december informerade smittskyddsläkaren hälsa- och sjukvårdsnämnden om smittskyddsenshetens arbete.

Planering för arbetet inom smittskydd under 2023

Fortsatt aktivt arbete med pandemin avseende övervakning av nya virusvarianter.

Fortsatt arbeta för att tillse god tillgång till vaccinationer mot covid-19 enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Implementera det särskilda vaccinationsprogrammet mot pneumokocker. En första åtgärd är att inkludera de som bor på SÄBO eller är 80 år och äldre en dos i samband med vårdosen av covid-vaccin.

Genomföra möte med gruppen smittskyddsenheter kallad ”Studio Ax” på Gotland i september månad.

Hälsa- och sjukvårdsförvaltningen

Marie Loob
Hälsa- och sjukvårdsdirektör